

Journal of Social Intervention: Theory and Practice –
2017 – Volume 26, Issue 4, pp. 67–70
<http://doi.org/10.18352/jsi.554>

ISSN: 1876-8830

URL: <http://www.journalsi.org>

Publisher: Utrecht University of Applied Sciences,
Faculty of Society and Law, in cooperation with
Utrecht University Library Open Access Journals

Copyright: this work has been published under a
Creative Commons Attribution-Noncommercial-No
Derivative Works 3.0 Netherlands License

Wim Eickholt. **'Wat ik nou toch heb meegemaakt!'**

Verslag van een jaar dakloosheid. Utrecht:

Uitgeverij de Graaff, 2017, 111 p., €16,50.

ISBN: 978-90-77024-57-7

BOOKS

STIJN BOLLINGER

Dr. Stijn Bollinger is hoofddocent Sociaal Juridische Dienstverlening en Onderzoeker bij het lectoraat Methodologie van Praktijkgericht Onderzoek van de Hogeschool Utrecht én ex-buurman van Wim Eickholt.

E-mail: stijn.bollinger@hu.nl

Een carrièreswitch van docent in het speciaal onderwijs naar zelfbenoemde “ideeënmakelaar” is in deze tijd van zzp'ers en ander creatief ondernemerschap op zich geen vreemde route. Maar als je beseft dat de weg daartussen langs een jaar dakloosheid, detox en alle bijkomende ellende van het maatschappelijke ontsporen heeft geleid, komt dit verhaal van Wim Eickholt toch wel in een ander licht te staan.

In het boek *'Wat ik nou toch heb meegemaakt!'* *Verslag van een jaar dakloosheid* neemt Wim de lezer mee in de wereld van dakloosheid in Utrecht. Op zich is dat verhaal niet uniek: Utrecht telt gemiddeld ongeveer 100 dak- en thuislozen, waarvan Wim er dus één was. De voornaamste reden dat iemand dakloos raakt is een conflict in de relationele sfeer.

Maar ook huisuitzettingen, bijvoorbeeld als gevolg van schulden, lijken toe te nemen. Tot zo ver

BOOKS

past Wim in het plaatje, maar daar houdt het dan ook wel mee op. Wim was een ongewone dakloze: hij is hoogopgeleid, hij is autochtoon, hij had een prima inkomen en een eigen huis, en beschikt over sterke sociale vaardigheden en een uitgebreid netwerk. En toch ging het mis. In 2015 heeft Wim het een jaar lang zonder eigen dak boven het hoofd moeten stellen. Letterlijk een jaar – van 1 januari tot en met 31 december 2015 – zoals hij in dit boek heeft beschreven.

Via dagboekfragmenten, afgewisseld met flash-backs en beschouwingen, leidt Wim de lezer naar “het Putje” (de zogenaamde Sleep Inn/Smulhuis van de Utrechtse Tussenvoorziening). Als een antropoloog observeert hij zijn nieuwe habitat, terwijl hij zich tegelijkertijd vooral staande probeert te houden tussen de andere bewoners, het nieuwe systeem waaraan hij enorm moet wennen, zijn drankgebruik en de dagelijkse verveling. Wim voelt zich gereduceerd tot “Kamer A. Bed 1- onder. Vak 31.”, maar het hebben van onderdak geeft ook rust. Hij hoeft zich even geen zorgen te maken over waar hij die nacht zal slapen en of hij te eten heeft.

Koning Alcohol is hem echter nog wel de baas en Wim beseft dan ook heel goed dat hij vervolgstappen moet gaan maken. En met behulp van anderen volgen die ook. Hij wordt opgenomen in Juliana-Oord, een centrum voor verslavingsproblematiek in het chique Laren. Ver weg van de stadse drukte en tussen het rijke groen komt Wim tot rust en tot het besef dat hij toch wel erg diep gezakt is. Zijn lichaam en geest zijn uitgeput – te veel schepen heeft hij achter zich verbrand. Wim geeft zich over aan zijn omgeving en de therapie, wat een positieve invloed op zijn wilskracht en gemoedsrust lijkt te hebben. Hij zet zijn schouders onder zijn herstel, laat zich “als een balletje” meevoeren door verschillende tandwielen van het zorgsysteem en wordt zo doorgegeven door het ene rad aan het andere. Dat die raderen niet altijd even goed aansluiten, wordt helder als hij zijn zorgen beschrijft over hoe nu verder als zijn therapie klaar is en hij weer uit de beschermde omgeving van Juliana-Oord weg moet. Hij beseft maar al te goed dat hij nog zwak is en dat, wanneer er geen vervolgpvang geregeld wordt, hij waarschijnlijk weer terug bij af is. Zijn afhankelijkheid van goede hulpverleners en de kwetsbaarheid die dat met zich meebrengt, wordt daarmee heel zichtbaar.

Wat Wim ook helder beschrijft, is hoe een zorginstelling als deze wordt beheerst door administratieve druk: de begeleiders zijn achter hun computers in de weer met rapportages over de patiënten, terwijl deze onder hun neus met grote flessen cola-rum de deuren van de patiëntenkamers langsgaan... Ook andere “systeemfouten” legt Wim bloot in dit boek. Zo heeft de Gemeente Utrecht zijn uitkering stopgezet omdat Wim nu in Laren woont. De Gemeente Laren

kan echter geen nieuwe uitkering verstrekken omdat Wim daar niet ingeschreven kan worden. Hij heeft immers geen werk of andere binding met de gemeente. Gelukkig weet een ondernemende hulpverlener hier een oplossing voor te bedenken, maar duidelijk wordt dat ondanks het grote zorgaanbod en de welwillendheid van professionals, het toch nog wel goed fout kan gaan voor kwetsbare groepen.

Een paar maanden later breekt voor Wim het volgende stadium aan: terugkeer in de maatschappij. Hij kan terecht in een opvang van het Leger des Heils in Utrecht en krijgt tegelijkertijd ambulante zorg vanuit Victas. Zijn verblijf in Laren heeft hem mentaal en fysiek gesterkt, waardoor hij met een heldere blik naar zijn nieuwe leefomgeving kijkt. Zo stoort hij zich steeds meer aan het onbeschofte gedrag van medebewoners en de coulante reactie van de hulpverleners daarop. Alsof je niet van iemand mag vragen zijn eigen troep op te ruimen of zijn bord naar de keuken te brengen, want "als je helemaal niets van mensen verwacht, werk je de verloedering in de hand." Wim zet zijn herwonnen scherpheid vooral in voor zijn eigen herstel. Het traject van Victas helpt hem om zichzelf stevig onder de loep te nemen en over zichzelf te kunnen leren. Uiteindelijk moet hij straks met zichzelf door één deur kunnen.

En dat "straks" kwam toch vrij snel. De persoonlijk begeleider van het Leger des Heils had een woonplek voor Wim geregeld – eindelijk weer een eigen huisje, een eigen voordeur! Zo komt een jaar dakloosheid ten einde, terwijl de lessen die dat opgeleverd heeft blijven doorklinken. Dit boek zorgt daar in belangrijke mate voor.

Wims boek is een persoonlijk boek maar voor veel mensen relevant om van te leren. Zijn ingetogen humor en zijn verwijzingen naar films en muziek laten zien dat Wim ondanks zijn dakloosheid nog steeds Wim is gebleven. Een dakloze is dus niet een ander soort mens – het is dezelfde mens, maar in andere omstandigheden. Daarnaast laat Wim zien dat kwetsbaarheid heel krachtig is. In zijn boek geeft hij zich bloot, en dat is ontwapenend en moedig tegelijk. Door deze moed te tonen biedt hij de lezer de kans om een wereld te bezoeken die veelal niet de zijne is. Ook laat Wim, met zijn weigering om de schuld van de situatie waarin hij zit buiten zichzelf te leggen, zien dat hij verantwoordelijkheid neemt voor zijn eigen leven. Dat heeft hem niet alleen geholpen bij zijn terugkeer in de samenleving, maar het bracht hem ook in de positie om het systeem van zorg- en dienstverlening, waarvan hij afhankelijk was, te beschouwen en daarbinnen een aantal manco's zichtbaar te maken. Het verworpen tot een nummer, het gevoel een balletje te zijn in een systeem dat niet altijd goed aansluit, de welwillendheid van de professionals waarmee hij te maken kreeg,

BOOKS

het wordt allemaal zichtbaar in dit boek. Daarom is dit boek ook interessant voor zorgorganisaties, sociaal (juridische) dienstverleners en gemeentelijke beleidsmakers.

Ten derde is dit boek mooi leermateriaal voor studenten en opleidingen in het sociale domein. Het verhaal van Wim geeft op zich voldoende stof tot nadenken, maar wat echt meerwaarde heeft, is de manier waarop hij de interactie met de lezer aan probeert te gaan. Er zijn drie brieven toegevoegd van mensen die Wim van dichtbij hebben meegemaakt en die vanuit hun perspectief ook een korte schets op zijn situatie geven. Maar Wim schijft zelf ook brieven aan lezersgroepen zoals beleidsmakers en professionals. Opvallend is de brief die hij richt aan hbo-studenten. In die brief confronteert Wim de student met de vraag: waarom wil je met zo iemand als ik werken? Een verslaafde is immers “een bron van teleurstelling”. Wim vraagt de student: “Is het uit mededogen? Ik red mezelf wel, hoor. Is het een roeping? Ga dan theologie studeren.” Deze toon heeft alleen als doel de student na te laten denken, bewust te maken, écht te laten zijn (“onechtheid ruiken we op tien passen afstand”). En natuurlijk leerbaar, want leren mag en kan altijd. Net als Wim zelf heeft gedaan in dit jaar van dakloosheid, en nog steeds doet.